

Saoghal
Bheathaichean
Ìre 7

Mamba

agus an t-eun-crogaill

Frances Usher • Stephen Lewis

Ainm: ..... Deit: .....

Sgrìobh an seantans.

 a' fuireach bha beag Mamba crogall

1. Anns an abhainn.....

 abhainn iasg chunnaic an sìos a' snàmh i

2. Aon latha agus Mamba .....

 ris Mamba iasg rinn an

3. SNIG! .....

 dèan na eun-crogaill idir sin air an

4. Thuirt Mamaidh agus Dadaidh, “ .....

 bha dè Mamba a' dèanamh eun-crogaill an t-

5. An uair sin chunnaic .....

 beaga bìdh bìdeagan fiaclan a bha air Dadaidh

6. Bha e ag ithe .....

 agus craos sgèith a a-steach eun-crogaill an t-

7. Dh'fhosgail Mamba .....

Mamba agus an t-eun crogail

Sgil: A' cur seantans an òrdugh; a' mìneachadh an teacs

Ainm: ..... Deit: .....

Freagair na ceistean nad leabhar-sgrìobhaidh.

1. Dè na rudan a bha Mamba ag ithe nuair a bha e anns an abhainn? .....
2. Carson a thuir Mammaidh agus Dadaidh ri Mamba nach fhaodadh e an t-eun-crogaill ithe? .....
3. Dè bha an t-eun-crogaill a' dèanamh dha Dadaidh? .....
4. Dè thachair nuair a chaidh an t-eun a-steach do bheul Mamba? .....
5. Dè an seantans tha ag innse dhut nach robh Mamba airson an rud a bha Mammaidh ag iarraidh oirre a dhèanamh? .....
6. Dè dh'iarr sioraf oirre a dhèanamh airson an goirteas a thoirt às a fìaclan? .....
7. Dè an dòigh a dh'iarr an t-each-aibhne oirre fheuchainn gus a fìaclan a dhèanamh na b' fheàrr? .....
8. Dè an leasan a dh'ionnsaich Mamba mu dheireadh? .....

Dh'èist Mamba ri na beathaichean eile ach **cha do dh'èist e ris an rud a dh'iarr a pharantan air a dhèanamh.**

An do thachair dad mar sin dhutsa uair sam bith? Nad leabhar-sgrìobhaidh innis dè thachair.

Mamba agus an t-eun crogaill

Sgil: A' mineachadh an teacs; a' freagairt cheistean; sgrìobhadh mac-meanmnach

Ainm: ..... Deit: .....

**Cuir na facail ann an òrdugh na h-aibidil.
Seall air an dara litir cuideachd.**

Eisimpleir: sìobra snag sgèith   **Òrdan:** sgèith sìobra snag

a) snàmh sìos   steach   b) feur   fuireach   fosgail
c) craos   chunnaic   caraid   d) goirt   gaoth   glan
e) fiacail   feuch   fhathast   f) iasg   ith   idir

**A-nis feuch ri cuid dhe na facail sin a lorg anns an fhaclair.
Sgrìobh am mìneachadh airson sia dhe na facail an uair sin.**

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Rannan Acrostic

Dèan rann acrostic nad leabhar-sgrìobhaidh a' cleachdadh MAMBA. Seo eisimpleir leis an fhacal CROGALL.

Crogall beag a' snàmh agus a' fuireach

Ri taobh na h-aibhne far am faigh e biadh

Os an cionn tha na craobhan àrda

"Glanaidh sinn ar fiacalan," arsa Mamaidh

"Ach cha toil leam an t-eun sin," arsa Mamba.

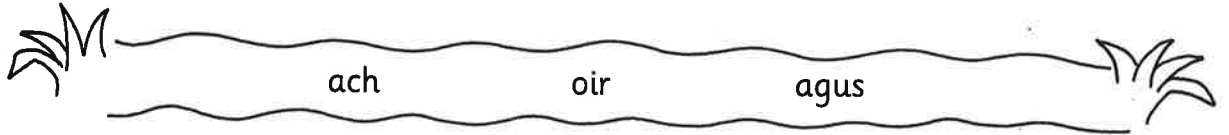
"Leig leis agus seall mar tha Dadaidh ga dhèanamh.

Mamba agus an t-eun crogail

Sgil: Òrdugh na h-aibidil agus a' lorg fhacal às an fhaclair agus a' toirt mìneachadh; a' dèanamh rann

Ainm: ..... Deit: .....

Ceangail na seantansan còmhla le naisgear.

1. Thuirt Mamaidh Crogall gun an t-eun-crogaill ithe idir. 'B e caraid dhaibh a bha ann. _____
_____
2. Dh'fhosgail Dadaidh a chraos mòr. Sgèith an t-eun-crogaill a-steach. _____
_____
3. Cha do dh'ith Dadaidh Crogall an t-eun. Bha e a' glanadh fhiaclan dha.
_____
_____
4. Sgèith an t-eun-crogaill a-steach do bheul Mamba. Dhùin esan a bheul le SNAG! _____
_____
5. Dh'fhosgail Mamaidh a beul. Sgèith an t-eun-crogaill a-mach cho luath 's a b' urrainn dha. _____
_____
6. Dh'fheuch Mamba ri fhiaclan a ghlanadh anns an abhainn. Bha iad fhathast goirt. _____
_____
7. Chaidh Mamba sìos an abhainn. Chunnaic i sìota air bruaich na h-aibhne.
_____
8. Thuirt an t-eun-crogaill, "Glanaidh mise d' fhiaclan dhut. Feuch nach ith thu mi." _____
_____

Mamba agus an t-eun crogaill

Sgil: A' cleachdadh naisgearan

Ainm: ..... Deit: .....

A' measadh fhacal

Facal	Aithnichidh san teacs	Aithnichidh leis fhèin	Sgrìobhaidh gun a bhith ga fhaicinn
àrda			
dearbh			
dh'fhaighnich			
dh'ithinn			
dhùin			
feuch			
fhathast			
fosgladh			
glanadh			
goirt			
innsidh			
piocadh			
rithe			
suath			
tuigsinn			
Facail cuspair			
a' ghaoth			
abhainn			
an t-ainm			
an t-eun			
bideagan			
bioran			
chraos			
craos			
crogall			
each-aibhne			
eun-crogaill			
fiacalan			
ghrèim			
iasg			
muile-mhàg			
sioraf			

Mamba agus an t-eun crogail

Ainm: .....

Deit: .....

Ainm	Crogall na h-Aibhne Nile Crocodylus niloticus Crocodylus on Ghrèig krokodeilos a' ciallachadh, boiteag cloich bhig.
Coltas	Tha an craiceann aca carrach le cnapan mar chlachan beaga. Dorch ruadh gu uaine le srianagan tarsainn an earbail. Tha mu 64 gu 68 fiacail aca.
Àite-fuirich	Afraga.
Meudachd	Inbhich mu 5 meatairean.
Àrainn	Lochan, aibhnichean, bogaichean, uisge leth-shàillte.
Biadh	Iasg, muir-thìrich, pèistean. Antelope, buffala, eich-aibhne òga agus cait mhòra. Uaireannan a' marbhadh dhaoine. Ithidh iad cloaichean marbha còmhla ri beathaichean eile gun dragh a chur orra. Ithidh an fheadhainn òga biastagan beaga uisge.
Modhan	Nuair a bhios iad ag ithe closach bidh dhà no trì chrogaill a' cumail grèim air agus bidh iad uile ga shlaodadh às a chèile. Uaireannan bidh grunnan dhiubh a' cruinneachadh tòrr èisg còmhla agus gan cumail ann an aon àite gus an glacadh.
Gin	A' dèanamh toll mu 50 cm de dhoimhneachd ann am bruaichean gainmhich, beagan mheatairean on uisge. Bidh sin mar is trice san t-Samhain agus san Dùbhlachd. Beiridh an tè bhoireann mu 40 gu 60 ugh. Fanaidh an tè bhoireann faisg air an nead fad na h-ùine. Thig feadhainn bheaga a-mach às na h-uighean ann an 80 gu 90 latha. Togaidh an tè bhoireann iad na beul chun an uisge. Uaireannan bidh beathaichean mar hiènanathan, laghairtean agus daoine a' creachadh an neadan.
Fiosrachadh eile	Uaireannan bidh an t-eun spur-winged plover a' dol a bhroinn beul nan crogall a phiocadh bìdeagan bìdh às am fiaclan. Mar sin tha na crogaill a' faighinn am fiaclan air an glanadh agus tha na h-eòin a' faighinn biadh. B' àbhaist crogaill a bhith gam marbhadh gus am faigheadh daoine beartach an craicinn airson bogaichean agus brogan brèagha a dhèanamh. Ach a-nis tha tuathanais chrogall ann gus nach feum iad crogaill fhiadhaich a mharbhadh. Tha iad nan cunnart do dhaoine cuideachd. Ma gheibh iad an cothrom slaodadh iad daoine dhan uisge airson am marbhadh.

Mamba agus an t-eun crogaill

Ainm: .....

Deit: .....

1. Dè an seòrsa craicinn a tha air a' chrogall? _____
_____
_____
2. Sgrìobh dà sheantans ag innse mu mheudachd agus coltas a' chrogaill. _____
_____
3. Dè an seòrsa àrainneachd a tha freagarrach airson crogall mar seo? _____
_____
4. Innis dè am biadh is toil le crogaill na Nile. _____
_____
5. Sgrìobh dà sheantans a' sealltainn an dòigh a tha aca airson am biadh a ghlacadh agus ithe. _____
_____
6. Saoil dè an rud as motha a chuidicheas iad gus am biadh a ghlacadh? _____
_____
7. Innis mar a bhios na crogaill a' dèanamh an nead agus a' faighinn an iseanan. _____
_____
8. Dè an t-eun a bhios a' lorg a bhìdh o na crogaill? Innis mar a bhios e ga dhèanamh. _____
_____
_____
9. Dè na nàimhdean a tha aig na crogaill? _____
_____
10. Carson a tha dìon ga chur air na crogaill a-nis? _____
_____

Mamba agus an t-eun crogaill